

บทที่ 6

สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

หอมหัวใหญ่เป็นพืชผักชนิดหนึ่งที่ปลูกกันมากในภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศ ภูมิประเทศที่เหมาะสมและเกษตรกรที่ชำนาญการปลูกหอมหัวใหญ่ ในระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคมเป็นช่วงที่หอมหัวใหญ่ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากและมีราคาต่ำ ระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงที่หอมหัวใหญ่ขาดแคลนและมีราคาสูง

จากการศึกษาต้นทุน รายได้ และอัตราผลตอบแทนจากการปลูกหอมหัวใหญ่ที่ได้จากการสำรวจในเดือนมกราคมถึงเมษายน พ.ศ. 2528 สรุปได้ว่า กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาใกล้แหล่งน้ำบางส่วนปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นาด้วย การปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดใหญ่ที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขาและพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) ปีการเพาะปลูก 2525/2526 มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 6,175.24 บาทและ 6,425.78 บาทตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาต่ำกว่าในพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 250.54 บาท ปีการเพาะปลูก 2526/2527 มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 6,401.57 บาทและ 6,532.71 บาทตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาต่ำกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 131.14 บาท ผลต่างส่วนใหญ่เกิดจากค่าแรงในการปลูกและค่าเมล็ดพันธุ์ ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 6,810.47 บาทและ 6,474.47 บาทตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาสูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 336.00 บาท ผลต่างส่วนใหญ่เกิดจากค่าใช้จ่ายในการเตรียมดิน ค่าแรงในการปลูก และค่าแรงในการดูแลรักษา การปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดใหญ่ที่เพาะปลูก 6 - 10 ไร่ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่เชิงเขาและพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) ปีการเพาะปลูก 2525/2526 มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 7,667.93 บาทและ 6,493.91 บาทตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาสูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 1,174.02 บาท ปีการเพาะปลูก 2526/2527 มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 6,619.93 บาทและ 6,482.72 บาทตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาสูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 137.21 บาท ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 7,695.67 บาทและ 6,428.93 บาทตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาสูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 1,266.74 บาท ผลต่างส่วนใหญ่เกิดจาก

ตารางที่ 6.1 สรุปต้นทุน, รายได้และอัตราผลตอบแทนจากการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขา และในพื้นที่นา ในภาคเหนือ
ของประเทศไทย ปีการเพาะปลูก 2525/2526, 2526/2527, 2527/2528

หน่วย : ต่อไร่

รายการ	การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขา									การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นา								
	ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1-5 ไร่			ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 6-10 ไร่			ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 11-20 ไร่			ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1-5 ไร่			ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 6-10 ไร่			ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 11-20 ไร่		
	2525/2526	2526/2527	2527/2528	2525/2526	2526/2527	2527/2528	2525/2526	2526/2527	2527/2528	2525/2526	2526/2527	2527/2528	2525/2526	2526/2527	2527/2528	2525/2526	2526/2527	2527/2528
ราคาขายต่อกิโลกรัม (บาท)	2.44	3.89	3.68	2.56	2.26	2.50		2.50	2.37	2.80	2.50	2.99	3.28	2.96	2.80	3.66	2.50	
ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)	3,463	2,671	3,094	4,100	3,575	4,000	ไม่มีการปลูก	4,000	3,337	2,999	3,471	3,130	2,666	3,586	2,083	2,962	4,000	
รายได้ทั้งหมด (บาท)	8,449.72	10,390.19	11,385.68	10,496.00	8,079.50	10,000.00		10,000.00	7,908.69	8,397.20	8,677.50	9,358.70	8,744.48	10,614.56	5,832.40	10,840.92	10,000.00	
ต้นทุนการปลูกทั้งหมด (บาท)	6,175.24	6,401.57	6,810.47	7,667.93	6,619.93	7,695.67		6,444.04	6,425.78	6,532.71	6,474.47	6,493.91	6,482.72	6,428.93	6,642.98	7,350.63	8,101.64	
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ยกเว้นเงินทุน) (บาท)	187.23	160.81	182.63	395.65	308.82	294.71		389.13	279.77	244.27	263.50	224.20	184.58	243.05	135.42	255.77	281.78	
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (บาท)	2,087.25	3,827.81	4,392.58	2,432.42	1,150.75	2,009.62		3,166.83	1,203.14	1,620.22	1,939.53	2,640.59	2,077.18	3,942.58	(946)	3,234.52	1,616.58	
ราคาต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท)	1.83	2.46	2.26	1.97	1.94	2.00		1.71	2.01	2.26	1.94	2.15	2.50	1.86	3.25	2.57	2.10	
ปริมาณผลผลิต ณ จุดคุ้มทุน	458	231	264	739	1,125	587		450	930	660	665	454	521	369	-	341	850	
อัตราผลตอบแทนต่อค่าขาย (ร้อยละ)	24.70	36.84	38.58	23.17	14.24	20.10		31.67	15.21	19.29	22.35	28.22	23.75	37.14	(16.22)	29.84	16.17	
อัตราผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ																		
- อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนการปลูก (ร้อยละ)	33.80	59.79	64.50	31.72	17.38	26.11		49.14	18.72	24.80	29.96	40.66	32.04	61.42	(14.24)	44.00	19.95	
- อัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการปลูก (ร้อยละ)	38.91	65.45	70.51	38.66	25.37	30.61		55.36	25.96	31.77	37.04	47.58	39.52	68.32	(6.74)	49.71	25.31	
กำไรที่เป็นตัวเงิน (บาท)	5,647.49	7,227.39	8,257.10	-	-	-		-	5,154.61	5,573.83	5,722.77	-	-	-	-	-	-	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่าพันธุ์หอมหัวใหญ่ ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว ส่วนการปลูกหอมหัวใหญ่ ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 11 - 20 ไร่ นั้น การปลูกในพื้นที่ดินเชิงเขา และพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 6,444.04 บาทและ 8,101.64 บาท ตามลำดับ ต้นทุนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาค่ากว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 1,657.60 บาท ผลต่างส่วนใหญ่เกิดจากค่าแรงในการปลูก ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ปีการเพาะปลูก 2525/2526 และ 2526/2527 การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นามีต้นทุนการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 6,642.98 บาทและ 7,350.63 บาทตามลำดับ

รายได้จากการปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขา และพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) ปีการเพาะปลูก 2525/2526 เฉลี่ยไร่ละ 8,449.72 บาทและ 7,908.69 บาทตามลำดับ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขามีรายได้สูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 541.03 บาท ปีการเพาะปลูก 2526/2527 มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 10,390.19 บาทและ 8,397.20 บาทตามลำดับ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขามีรายได้สูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 1,992.99 บาท ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 11,385.68 บาทและ 8,677.50 บาท ตามลำดับ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขามีรายได้สูงกว่าพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 2,708.18 บาท การปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 6 - 10 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขาและพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) ปีการเพาะปลูก 2525/2526 มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 10,496.00 บาทและ 9,358.70 บาทตามลำดับ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขามีรายได้สูงกว่าพื้นที่นา 1,137.30 บาท ปีการเพาะปลูก 2526/2527 มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 8,079.50 บาทและ 8,744.48 บาทตามลำดับ การปลูกในพื้นที่นามีรายได้สูงกว่าพื้นที่ดินเชิงเขา 664.98 บาท ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 10,000.00 บาทและ 10,614.56 บาทตามลำดับ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นามีรายได้สูงกว่าพื้นที่ดินเชิงเขาเฉลี่ยไร่ละ 614.56 บาท ส่วนการปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่ 11 - 20 ไร่ นั้น ในพื้นที่ดินเชิงเขาและพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 10,000.00 บาทเท่ากัน ปีการเพาะปลูก 2525/2526 2526/2527 ในพื้นที่นา มีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 5,832.40 บาทและ 10,840.92 บาทตามลำดับ

ส่วนอัตราผลตอบแทนจากการปลูกหอมหัวใหญ่นั้น การปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขาให้อัตราผลตอบแทนจากค่าขายและอัตราผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ สูงกว่าการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) (แผนภูมิที่ 5.1 5.4 และ 5.7) แต่

การปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 6 - 10 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขาให้อัตราผลตอบแทนจาก
ค่าขายและอัตราผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจต่ำกว่าการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1)
(แผนภูมิที่ 5.2 5.5 และ 5.8) ส่วนการปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 11 - 20 ไร่
ในพื้นที่ดินเชิงเขา ปีการเพาะปลูก 2527/2528 ให้อัตราผลตอบแทนจากค่าขายและอัตราผลตอบแทน
ในเชิงเศรษฐกิจสูงกว่าการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นา (ตารางที่ 6.1) (แผนภูมิที่ 5.3 5.6
และ 5.9)

ปริมาณผลผลิต ณ จุดคุ้มทุนของการปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่
ปีการเพาะปลูก 2525/2526 2526/2527 2527/2528 ในพื้นที่ดินเชิงเขาเฉลี่ยต่อไร่ 458
กิโลกรัม 231 กิโลกรัม, 264 กิโลกรัม แต่ในพื้นที่นาเฉลี่ยต่อไร่ 930 กิโลกรัม 660 กิโลกรัม
665 กิโลกรัมตามลำดับ ปริมาณผลผลิต ณ จุดคุ้มทุนของหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาต่ำกว่าใน
พื้นที่นา เนื่องจากหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาสามารถจำหน่ายได้ราคาดีกว่าทำให้มีกำไรส่วนเกิน
สูงเพื่อนำไปชดเชยต้นทุนคงที่ ส่วนขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 6 - 10 ไร่ ปีการเพาะปลูก 2525/2526
2526/2527 2527/2528 ในพื้นที่ดินเชิงเขาเฉลี่ยต่อไร่ 739 กิโลกรัม 1,125 กิโลกรัม
587 กิโลกรัม แต่ในพื้นที่นาเฉลี่ยต่อไร่เพียง 454 กิโลกรัม 521 กิโลกรัม 369 กิโลกรัมตาม
ลำดับ ปริมาณผลผลิต ณ จุดคุ้มทุนของหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นาต่ำกว่าพื้นที่ดินเชิงเขา เนื่องจากสามารถ
จำหน่ายได้ราคาดีกว่าพื้นที่ดินเชิงเขาทำให้มีกำไรส่วนเกินนำไปชดเชยต้นทุนคงที่ที่สูงกว่า แต่เกษตรกร
ที่ปลูกขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 11-20 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขา ปีการเพาะปลูก 2527/2528 มีปริมาณ
ผลผลิต ณ จุดคุ้มทุนเฉลี่ยต่อไร่เพียง 450 กิโลกรัม ซึ่งในพื้นที่นาปริมาณ ณ จุดคุ้มทุนมีจำนวน
เฉลี่ยต่อไร่ 850 กิโลกรัม ผลต่างที่เกิดขึ้นเนื่องจากต้นทุนแปรได้ของหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขา
ต่ำกว่าพื้นที่นา ทำให้มีกำไรส่วนเกินเพื่อชดเชยต้นทุนคงที่เป็นจำนวนมากกว่า แต่ปีการเพาะปลูก
2525/2526 การปลูกในพื้นที่นาประสบผลขาดทุนไม่มีกำไรส่วนเกินไปชดเชยต้นทุนคงที่ ส่วน
ปีการเพาะปลูก 2526/2527 ปริมาณ ณ จุดคุ้มทุนมีจำนวนเฉลี่ย 341 กิโลกรัม

กำไรที่เป็นตัวเงินสดจากการปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่
ปีการเพาะปลูก 2525/2526 2526/2527 2527/2528 ในพื้นที่ดินเชิงเขาเฉลี่ยไร่ละ 5,646.95
บาท 7,227.39 บาท และ 8,257.11 บาท ส่วนในพื้นที่นาเฉลี่ยไร่ละ 5,154.61 บาท
5,573.83 บาท และ 5,722.77 บาทตามลำดับ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขามีกำไร
ที่เป็นตัวเงินสดสูงกว่าในพื้นที่นา เนื่องจากสามารถจำหน่ายหอมหัวใหญ่ได้ราคาสูงกว่า

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุน รายได้ และอัตราผลตอบแทนจากการปลูกหอมหัวใหญ่แล้ว เห็นว่า การปลูกหอมหัวใหญ่ขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 1 - 5 ไร่ ในพื้นที่ดินเชิงเขาให้ผลตอบแทนสูงกว่าพื้นที่นา ส่วนขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 6 - 10 ไร่ ในพื้นที่นาให้ผลตอบแทนสูงกว่าในพื้นที่ดินเชิงเขา และขนาดเนื้อที่เพาะปลูก 11 - 20 ไร่ ในพื้นที่เชิงเขาให้ผลตอบแทนสูงกว่าพื้นที่นาและต้นทุน การปลูกหอมหัวใหญ่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากค่าปุ๋ยเคมี ค่ายาป้องกันและปราบศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ

การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขา ควรแนะนำให้เกษตรกรปลูกและเก็บผลผลิต ก่อนที่หอมหัวใหญ่ในพื้นที่นาออกสู่ตลาด เพื่อระบายผลผลิตออกสู่ตลาดในเวลาที่เหมาะสมและควร นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศของพื้นที่ดินเชิงเขา เหมาะสมกับการปลูกหอมหัวใหญ่มาก

ส่วนการปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่นา ควรมีการแนะนำทางด้านการคาดคะเนความต้องการของตลาด และเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น เพื่อให้ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมต่ำที่สุด จะได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ยังประสบปัญหาทางด้านตลาดและขาดความรู้ในด้านการใช้ยาป้องกันและปราบศัตรูพืช ทำให้ต้นทุนการปลูกสูงขึ้น และปี 2527/2528 มีปัญหาเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้รับการจัดสรรหรือจัดสรรไม่เพียงพอ เกษตรกรต้องซื้อในราคาที่สูงทำให้ต้นทุนการปลูกสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามภาวะการปลูกหอมหัวใหญ่เพื่อการค้าจะดีขึ้นถ้าหากหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรทั้งทางด้านตลาด เช่น การส่งออกไปยังต่างประเทศ ให้ความรู้ในการดูแลรักษาและส่งเสริมให้มีการปลูกหอมหัวใหญ่นอกฤดูการผลิตในพื้นที่ดินเชิงเขาให้ประสบผลสำเร็จในอนาคต

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาการปลูกหอมหัวใหญ่ เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ประสบปัญหาดังนี้คือ

1.1 ด้านการผลิต เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ส่วนใหญ่ปลูกเพื่อการค้าปัญหาที่เกิดขึ้นสรุปได้ดังนี้คือ

ก. เมล็ดพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรใช้ปลูกเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ซื้อมาจากต่างประเทศ เดิมเมล็ดพันธุ์ถูกจำหน่ายให้เกษตรกรโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง แต่มีพ่อค้าคนกลางบางรายนำเมล็ดพันธุ์เก่าจำหน่ายให้เกษตรกรเนื่องจากไม่ได้ระบุวันเดือนปีที่บรรจุลงในกระป๋องทำให้เกิดความเสี่ยง

ด้านเปอร์เซ็นต์ความงอกของต้นกล้าและคุณภาพของหอมหัวใหญ่ที่ผลิตได้ และเกษตรกรบางกลุ่มขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้พันธุ์ 1/ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ใช้ปลูกจึงใช้วิธีทดลองปลูกก่อนว่าพันธุ์ใหม่ถ้าให้ผลผลิตดีกว่าก็จะใช้พันธุ์ใหม่ ในปีทดลองอาจจะประสบผลขาดทุนเพราะต้องอาศัยปัจจัยอื่นด้วย

ในปัจจุบันรัฐบาลให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นผู้กำหนดชนิดและปริมาณเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ ชนิดพันธุ์ที่นำเข้ามา คือ เยลโลกราเนกซ์ แต่บางแห่ง พันธุ์เดกเสกได้ผลดีกว่าพันธุ์เยลโลกราเนกซ์ เกษตรกรจำเป็นต้องใช้พันธุ์ที่รัฐบาลจำหน่ายให้เกษตรกรผ่านกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่เพียงแห่งเดียว และผู้ซื้อจะต้องขึ้นทะเบียนผู้ปลูกหอมหัวใหญ่แล้วเท่านั้น เกษตรกรผู้ไม่ได้ขึ้นทะเบียนหรือผู้ที่ไม่ได้มีเงินสด ไม่มีสิทธิซื้อเมล็ดพันธุ์ บางรายไม่ได้เพาะปลูกเพราะไม่มีเมล็ดพันธุ์ บางรายจำเป็นต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคาแพงมาก เนื่องจากในท้องตลาดทั่วๆ ไป รัฐบาลห้ามมิให้มีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์โดยเด็ดขาด

ข้อเสนอแนะ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการทดลองหาพันธุ์ที่เหมาะสมกับแต่ละท้องที่ และทำการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ จำหน่ายให้เกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น มีภูมิต้านทานโรคที่เกิดขึ้น และมีคุณภาพในการเก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่ายได้นาน มิใช่ส่งพันธุ์ชนิดเดียวเพื่อใช้ปลูกทุกท้องที่

- การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์โดยผ่านกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่นั้น รัฐบาลควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยควบคุมดูแล เพื่อมิให้คนบางกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์จากข้อจำกัดที่รัฐบาลตั้งขึ้น เช่นการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ควรให้ระยะเวลา

1/ เดิมพันธุ์ของหอมหัวใหญ่ที่มีจำหน่ายในประเทศไทยมีชื่อทางการค้า 7 ชนิด คือ

1. ตราตะวัน (กระป๋องน้ำเงินแบน และกระป๋องน้ำเงินสูง)
พันธุ์ เอฟ.1 ไฮบริด เยลโลกราเนกซ์
2. ตราเหรียญทอง พันธุ์ เดกเสก
3. ตรารถไฟ พันธุ์ เดกเสก
4. ตราแอกโกร พันธุ์ กราเนกซ์ 33 และกราเนกซ์ 429
5. ตรามือ พันธุ์ เยลโลกราเนกซ์
6. ตราเบอร์บี พันธุ์เยลโลกราเนกซ์
7. ตราเซล พันธุ์ เอฟ.1 ไฮบริด เยลโลกราเนกซ์

นานพอสมควรเพื่อหน่วยงานที่ใกล้ชิดจะได้แจ้งให้เกษตรกรทราบโดยทั่วถึง การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้เกษตรกรก็เช่นเดียวกัน ควรให้ช่วงระยะเวลาหนึ่งไม่ใช่กำหนดให้เกษตรกรต้องนำเงินสดมาซื้อเมล็ดพันธุ์ตามวันที่กำหนด เกษตรกรบางรายไม่มีเงินสดจำต้องให้ผู้อื่นไปซื้อแทนแล้วซื้อต่อในราคาที่แพงมาก หรือไม่ได้ซื้อเมล็ดพันธุ์ทำให้เมล็ดพันธุ์ตกอยู่ในมือของคนบางกลุ่มที่นำเมล็ดพันธุ์ออกจำหน่ายในภายหลังด้วยราคาที่สูงมากกว่าให้เกิดความเดือดร้อนต่อเกษตรกรและรัฐบาลควรให้สินเชื่อแก่เกษตรกรที่ยากจนไม่มีเงินทุนของตนเอง เช่นเดียวกับระบบเดิมที่พ่อค้าคนกลางเคยให้คือให้สินเชื่อเกษตรกรทางด้านปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่นเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น แล้วรับชำระหนี้เป็นผลผลิตของเกษตรกร

ข. ยาป้องกันและปราบศัตรูพืช เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับโรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับหอมหัวใหญ่ รวมทั้งขาดความรู้ในการใช้ยาป้องกันและปราบศัตรูพืชให้ถูกต้องและถูกวิธี เกษตรกรต้องใช้ยาหลายชนิดไปพร้อมๆ กัน ทำให้เกษตรกรสิ้นเปลืองเนื่องจากยาป้องกันและปราบศัตรูพืชมีราคาแพง บางรายใช้ยาที่น่าจะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคด้วย เช่น ดีดีที ที่ใช้กำจัดมด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ - รัฐบาลควรส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับโรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคต่างๆ พร้อมทั้งหาวิธีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชรวมทั้งการใช้ยาให้ถูกต้องตรงกับโรคที่เกิดขึ้น โดยจัดให้มีการอบรมผู้นำกลุ่มเกษตรกร หรือเกษตรกรตำบลต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้เกษตรกรต่อไป และควรมีการสาธิตให้เห็นจริงเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกหอมหัวใหญ่ตั้งแต่บรรพบุรุษของตนถือว่าตนเองมีประสบการณ์การปลูกมานานจึงใช้เวลามากกว่าจะยอมรับวิธีการใหม่ๆ

ค. ดิน หอมหัวใหญ่ต้องการดินที่มีความเป็นกลาง ดินบางแห่งอยู่ในลักษณะความเป็นกรดสูงจะทำให้เกิดโรคต่างๆ ได้ง่าย เกษตรกรผู้ปลูกไม่สามารถทราบได้เลยว่าดินที่ใช้ปลูกหอมหัวใหญ่อยู่ในภาวะที่เหมาะสมหรือไม่จะทราบก็ต่อเมื่อเกิดความเสียหายแก่หอมหัวใหญ่แล้วเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะแนะนำวิธีทดสอบอย่างง่ายๆ ให้เกษตรกรทราบถึงสภาพดินที่ใช้ปลูกหอมหัวใหญ่ เมื่อทราบว่าดินไม่อยู่ในสภาพความเป็นกลางก็จะปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกหอมหัวใหญ่ก่อนจะเกิดความเสียหาย

หรือจัดให้มีหน่วยงานสำหรับวิเคราะห์ดินให้เกษตรกรในแต่ละท้องที่ที่มีการปลูกหอมหัวใหญ่ เพื่อให้ทราบว่าคุณภาพดินที่ใช้ปลูกหอมหัวใหญ่นั้นมีธาตุอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด ยังขาดธาตุอะไรบ้าง เพื่อส่งเสริมให้มีผลผลิตสูง ให้มีคุณภาพเป็นที่พอใจของตลาด คือ มีความสามารถเก็บรักษาได้นาน รวมทั้งมีความต้านทานโรคและแมลงสูง

ง. น้ำ การปลูกหอมหัวใหญ่ในพื้นที่ดินเชิงเขาอำเภอสันป่าตองบางแห่ง และการปลูกหอมหัวใหญ่ในอำเภอฟางต้องอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ บางครั้งปริมาณน้ำไม่เพียงพอ เกษตรกรที่มีเงินทุนจึงขุดหลุมขังน้ำเพื่อใช้ตลอดฤดูกาลปลูก แต่เกษตรกรที่ไม่มีเงินทุนสำหรับขุดหลุมขังน้ำ ก็จะใช้วิธีตักน้ำแล้วสาดไปทั่วๆแปลง เป็นสาเหตุให้เกิดการแพร่เชื้อโรคจากดินสู่ต้นหอมหัวใหญ่ได้

ข้อเสนอแนะ - ในพื้นที่ที่มีน้ำน้อย ควรให้น้ำโดยวิธีค่อยๆรดตรงโคนต้นหอมหัวใหญ่แทนการตักสาดเพื่อป้องกันโรคในทางอ้อม แต่ถ้ามีน้ำมากควรจะให้ให้น้ำสั้นแปลงและปล่อยน้ำทิ้งเพื่อป้องกันการระบาดของโรคพืช และรัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้มีการขุดคลองส่งน้ำเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีน้ำใช้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูกในระยะยาวด้วย

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนเป็นของตนเอง จำเป็นต้องหากินจากแหล่งเงินกู้โดยกู้จากสถาบันการเงินต่างๆ และเกษตรกรบางรายมีหนี้สินในรูปของปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ บัวและยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้กระทำกันเป็นเวลานานจนเกษตรกรไม่รู้สึกรู้ว่าผู้ให้กู้ยืมเอาเปรียบตน และเกษตรกรจะชำระหนี้เป็นผลผลิตตามราคาขายตามท้องตลาด แต่มีเกษตรกรบางรายไม่สามารถหาเงินทุนจากแหล่งอื่นได้ จึงใช้เงินทุนของตนเองที่มีอยู่ในการซื้อปัจจัยการผลิต

ข้อเสนอแนะ - เกษตรกรที่หาเงินทุนจากแหล่งอื่นควรกู้เงินในระยะสั้นที่สุดเพื่อลดภาระค่าดอกเบี้ยเงินกู้ลง เช่น ควรรับเงินกู้เมื่อถึงฤดูกาลที่ต้องซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆ ไม่ใช่รับเงินกู้ก่อนล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือน เป็นต้น

- กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ควรเป็นแกนกลางในการต่อรองกับผู้รับซื้อ เมื่อราคาต่ำเกินไปควร อีกทั้งควรมีการติดต่อระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ เพื่อแจ้งให้เกษตรกรทราบถึงความเคลื่อนไหวระดับราคาของหอมหัวใหญ่

- เกษตรกรที่มีเงินทุนของตนเองน้อยแม้ว่าจะมีเนื้อที่สำหรับปลูกเป็นจำนวนมาก แต่เกษตรกรควรปลูกหอมหัวใหญ่ในเนื้อที่ที่พอเหมาะกับปัจจัยการผลิตที่ตนสามารถจัดหาได้ เพราะการใช้เนื้อที่เพาะปลูกมากต้องใช้แรงงานมากในขณะที่ปัจจัยการผลิตอื่นมีน้อย เช่น เมล็ดพันธุ์ บุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น จะทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และต้นทุนต่อไร่สูงขึ้น เกษตรกรควรคำนึงถึงการเพิ่มผลผลิตต่อไร่แทนเพื่อประหยัดต้นทุนแรงงาน

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่าย

ก. ระดับราคาหอมหัวใหญ่ไม่แน่นอน ราคาหอมหัวใหญ่ขึ้นลงไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตที่ได้ในแต่ละปี ปีใดปริมาณผลผลิตหอมหัวใหญ่มากราคามีแนวโน้มลดลง เกษตรกรจะปลูกหอมหัวใหญ่ลดลงในปีต่อไปซึ่งเมื่อปริมาณผลผลิตหอมหัวใหญ่น้อยลงราคาก็จะมีแนวโน้มสูงขึ้นอีก เกษตรกรก็หันมาปลูกมากขึ้น นอกจากนี้ราคาหอมหัวใหญ่มีความเคลื่อนไหวมากตามฤดูกาล ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่หอมหัวใหญ่ออกสู่ตลาดมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่รีบขายทันทีหลังจากเก็บเกี่ยว ราคาหอมหัวใหญ่จะตกต่ำมาก แต่ช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน ราคาหอมหัวใหญ่จะสูงขึ้นเพราะเป็นช่วงที่ขาดแคลนหอมหัวใหญ่

ข้อเสนอแนะ - รัฐบาลควรสนับสนุนการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศอย่างจริงจัง โดยเฉพาะช่วงต้นฤดู จะทำให้ราคาหอมหัวใหญ่ไม่ตกต่ำมาก รัฐบาลไม่จำเป็นต้องจำกัดปริมาณเมล็ดพันธุ์ต่างประเทศซึ่งก่อความเดือดร้อนแก่เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ และควรมีมาตรการลดการนำเข้าหอมหัวใหญ่จากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศ ในช่วงที่ยังมีหอมหัวใหญ่ภายในประเทศเพียงพอต่อการบริโภค และรัฐบาลควรสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อนำเอาเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปลูกหอมหัวใหญ่นอกฤดูให้ได้ผลดีต่อไปเพื่อนำมาบริโภคในช่วงขาดแคลนโดยไม่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพื่อสงวนเงินตราไม่ให้ออกนอกประเทศอีกด้วย

ข. การเก็บรักษาเพื่อรอจำหน่าย เกษตรกรไม่มีวิธีการเก็บรักษาหอมหัวใหญ่ที่ดีและยังขาดความรู้ในการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมทำให้หอมหัวใหญ่เก็บไว้ไม่ได้นาน และเน่าเสียง่ายอีกทั้งเกษตรกรไม่สามารถชดเชยการจำหน่ายเนื่องจากฐานะการเงินไม่เอื้ออำนวย เกษตรกรจำต้องรีบขายหอมหัวใหญ่ แม้ว่าจะได้ราคาต่ำ

ข้อเสนอแนะ - รัฐบาลควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาเทคนิคที่เหมาะสมเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาหอมหัวใหญ่ให้ยาวนาน เช่น การเก็บในห้องเย็น การใช้สารเคมี การอบรังสี ฯลฯ และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเก็บหอมหัวใหญ่ และโรงงานที่ใช้หอมหัวใหญ่เป็นวัตถุดิบของภาคเอกชนให้มากขึ้น

- รัฐบาลควรมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อไม่ให้ราคาตกต่ำนอกเหนือจากส่งเสริมให้ส่งออกไปยังต่างประเทศมากขึ้น และสนับสนุนให้มีระบบตลาดที่มีข้อตกลงหรือสัญญาซื้อขายระหว่างเกษตรกรกับภาคเอกชนหรือองค์การของรัฐบาลก่อนเพื่อป้องกันการกดราคาหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว

ค. การจำหน่ายโดยตรงกับพ่อค้าส่ง ตั้งแต่ปีการเพาะปลูก 2527/2528 รัฐบาลส่งเสริมให้เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกหอมหัวใหญ่จำหน่ายหอมหัวใหญ่ให้พ่อค้าส่งในกรุงเทพฯ ผ่านกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ตามปริมาณที่กำหนด แต่กลุ่มเกษตรกรไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางเอาไว้โดยนำหอมหัวใหญ่ออกจำหน่ายเกินปริมาณที่กำหนดทำให้เกิดภาวะหอมหัวใหญ่ล้นตลาด พ่อค้าคนกลางไม่กล้าเสี่ยงที่จะรับซื้อหอมหัวใหญ่จากผู้ปลูกหอมหัวใหญ่จึงทำให้เกษตรกรจำหน่ายหอมหัวใหญ่ผ่านกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ได้เพียงแหล่งเดียว ก่อความเดือดร้อนแก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก เกษตรกรบางรายปล่อยหอมหัวใหญ่ให้เน่าเสียไปเนื่องจากยังไม่ถึงกำหนดเวลาของคนที่จะได้โควตาจำหน่ายและไม่มีโรงเก็บหอมหัวใหญ่

ข้อเสนอแนะ - กลุ่มเกษตรกรควรดำเนินการตามแผนที่กำหนดเอาไว้อย่างเคร่งครัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อรักษาระดับราคาหอมหัวใหญ่ในท้องตลาดไว้ และจัดสรรโควตาการจำหน่ายให้เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่อย่างยุติธรรม ไม่ให้ผลประโยชน์ตกอยู่กับบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเท่านั้น เมื่อระดับราคาในตลาดดี พ่อค้าคนกลางสามารถรับซื้อได้ตามปกติในราคาที่ยุติธรรม โดยพ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้รับภาระในการเก็บรักษาหอมหัวใหญ่แทนเกษตรกรต่อไป

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปปัญหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและรายได้จากการปลูกหอมหัวใหญ่ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

- เกษตรกรเป็นจำนวนมากต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคาที่สูงมาก เพราะข้อจำกัดที่รัฐบาลกำหนดไว้ ทำให้ต้นทุนการปลูกสูง

- เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับโรคของหอมหัวใหญ่และการใช้ยาปราบศัตรูพืชให้มีประสิทธิภาพ เกษตรกรต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เป็นจำนวนมาก ทำให้ต้นทุนการปลูกสูงขึ้น

- วัสดุการเกษตรมีราคาแพงโดยเฉพาะยากำจัดศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี

- เกษตรกรขาดความรู้ทางตลาดและการนำเอาเทคโนโลยีใหม่มาปรับปรุงการปลูกเพื่อให้หอมหัวใหญ่มีผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร

- เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านเงินทุนและโรงเก็บหอมหัวใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องรีบจำหน่ายหอมหัวใหญ่หลังการเก็บเกี่ยว ราคาที่จำหน่ายได้จึงตกต่ำ เกษตรกรจึงมีรายได้โดยรวมต่ำด้วย

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของทางราชการที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรจะต้องเอาใจใส่และสามารถเข้าถึงปัญหาของเกษตรกรและควรมีความรู้และความเข้าใจในปัญหาต่างๆ เพื่อจะได้แนะนำเกษตรกรได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ดังนั้นถ้าทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจะหมดไปทำให้หอมหัวใหญ่สามารถเป็นพืชเศรษฐกิจที่บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาชนบทฉบับที่ 5 ทั้งสามารถนำเงินตราเข้าประเทศและสงวนเงินตรามิให้ออกนอกประเทศได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย